

มคอ.3 รายละเอียดของรายวิชา

Course Specification

0107243 ประวัติศาสตร์ศิลปะในประเทศไทย

History of Art in Thailand

รายวิชานี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร ศศ.บ. (ประวัติศาสตร์)

สาขาวิชาสังคมศาสตร์

หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2565

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัส ชื่อรายวิชา จำนวนหน่วยกิต รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน รายวิชาที่เรียนพร้อมกัน และคำอธิบายรายวิชา

0107243 ประวัติศาสตร์ศิลปะในประเทศไทย

3(2-2-5)

History of Art in Thailand

บูรพวิชา : (ถ้ามี) -

ควบคู่ : (ถ้ามี) -

พัฒนาการของศิลปะในประเทศไทย การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในเชิงสร้างสรรค์
ตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อการจัดการทรัพยากรมรดกทาง
วัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

Development of Thai Art; creative application of knowledge, and
awareness of cultural diversity for sustainable management of
cultural heritage resources

2. ประเภทของรายวิชา

- ☐ ศึกษาทั่วไป
- ☐ วิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน
- ☒ วิชาเอกบังคับ
- ☐ วิชาเอกเลือก
- ☐ วิชาโท
- ☐ วิชาเลือกเสรี

3. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา อาจารย์เขมิกา หวังสุข

อาจารย์ผู้สอน อาจารย์เขมิกา หวังสุข

4. ปีการศึกษา/ ภาคการศึกษา/ กลุ่มผู้เรียน

2568/ ภาคการศึกษาที่ 2/ S101

5. สถานที่เรียน

ห้อง 15207

6. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

27 ตุลาคม 2568

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้/มีความสามารถ/สมรรถนะที่ต้องการด้านต่าง ๆ

1.1 เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ความรู้ทางประวัติศาสตร์จากการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลปะอย่างมีวิจารณญาณ เข้าใจกระบวนการการศึกษาด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ศิลปะ ทั้งในด้านการสืบค้น รวบรวม วิพากษ์ ตรวจสอบ สังเคราะห์องค์ความรู้ และการนำเสนอความรู้ทางประวัติศาสตร์โดยใช้หลักฐานด้านศิลปกรรมที่พบในประเทศไทย

1.2 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ศิลปะที่ได้จากการเรียนในรายวิชาในการประยุกต์และบูรณาการกับองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ในรายวิชาอื่นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของรายวิชา

พัฒนารายวิชาให้ทันสมัยต่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์จากหลักฐานที่ได้จากการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลปะที่พบในประเทศไทยตั้งแต่สมัยอดีตถึงปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของประวัติศาสตร์ศิลปะ อิทธิพลที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ทั้งปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก และให้รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันซึ่งอาจเป็นผลเนื่องจากเหตุการณ์ในอดีตนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจและแนวทางในการจัดการทรัพยากรมรดกทางวัฒนธรรม

หมวดที่ 3 ลักษณะการดำเนินการ

1. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

ภาคบรรยาย	ภาคปฏิบัติ	การศึกษด้วยตนเอง
30 ชั่วโมง (2 ชั่วโมง/สัปดาห์)	30 ชั่วโมง (2 ชั่วโมง/สัปดาห์)	75 ชั่วโมง (5 ชั่วโมง/สัปดาห์)

คำชี้แจง : ภาคการศึกษาคิดเป็นไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์

2. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์และช่องทางที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ทุกวันพุธ เวลา 09.00-12.00 ห้อง 13409

หมวดที่ 4 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนรู้ การ สอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
1	- แนะนำรายวิชา การจัดการเรียนการสอน และชี้แจงข้อตกลงต่าง ๆ ในการเรียนการสอน - ทดสอบความรู้ก่อนเรียน	2	2	- แนะนำรายวิชา - แบบทดสอบก่อนเข้า บทเรียน	อ.เขมิกา หวังสุข
2	1. ศิลปะสมัยก่อนประวัติศาสตร์และสมัย หัวเลี้ยวหัวต่อประวัติศาสตร์ในประเทศไทย 2. แนวความคิดและแนวทางการศึกษา ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย	2	2	- การบรรยาย - อภิปราย แลกเปลี่ยน ในชั้นเรียน	อ.เขมิกา หวังสุข
3-4	3. ศิลปะประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีอิทธิพลต่อ การสร้างสรรครูปแบบศิลปกรรมใน ประเทศไทย โดยสังเขป: อินเดีย ลังกา เขมร ขวา จามปา	4	4	- การบรรยาย - อภิปราย แลกเปลี่ยน ในชั้นเรียน - ใบงานครั้งที่ 1	อ.เขมิกา หวังสุข
5-7	3. ประวัติศาสตร์ศิลปะไทยก่อนพุทธ ศตวรรษที่ 18 - ประติมากรรม สถาปัตยกรรม 3.1 ประวัติศาสตร์ศิลปะไทยสมัยทวารวดี 3.2 ประวัติศาสตร์ศิลปะไทยร่วมอิทธิพล ศิลปะเขมรในประเทศไทย 3.3 ประวัติศาสตร์ศิลปะไทยภาคใต้ร่วม สมัยศรีวิชัย	8	4	- การบรรยาย - อภิปราย แลกเปลี่ยน ในชั้นเรียน - การค้นคว้าโดยนิสิต - แบบทดสอบย่อย ครั้งที่ 1	อ.เขมิกา หวังสุข
8	การศึกษางานศิลปกรรมในฐานะหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ ช่วงที่ 1 (ก่อนพุทธ ศตวรรษที่ 18)	2	2	- กรณีศึกษา ผ่านการ ค้นคว้าโดยนิสิต: ใบ งานครั้งที่ 2 - อภิปราย แลกเปลี่ยน ในชั้นเรียน	อ.เขมิกา หวังสุข

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนรู้ การ สอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
9-11	4. ประวัติศาสตร์ศิลปะไทยหลังพุทธศตวรรษที่ 18 (ถึงราวปลายพุทธศตวรรษที่ 25) – ประติมากรรม สถาปัตยกรรม จิตรกรรม 4.1 ประวัติศาสตร์ศิลปะสมัยสุโขทัย 4.2 ประวัติศาสตร์ศิลปะสมัยล้านนา 4.2 ประวัติศาสตร์ศิลปะสมัยอยุธยา 4.3 ประวัติศาสตร์ศิลปะสมัยธนบุรี-รัตนโกสินทร์	8	4	- การบรรยาย - อภิปราย แลกเปลี่ยน ในชั้นเรียน - ใบงาน ครั้งที่ 3 - แบบทดสอบ ครั้งที่ 2	อ.เขมิกา หวังสุข
12-13	ศึกษาภาคสนาม: พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา/ วัดกลางมัสณีมาวาส	4	4	- การบรรยาย - อภิปราย แลกเปลี่ยน (กลุ่ม)	อ.เขมิกา หวังสุข
14	การศึกษางานศิลปกรรมในฐานะหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ช่วงที่ 2 (หลังพุทธศตวรรษที่ 18)		4	- กรณีศึกษา ผ่านการค้นคว้าโดยนิสิต: ใบงานครั้งที่ 4 - อภิปราย แลกเปลี่ยน ในชั้นเรียน	อ.เขมิกา หวังสุข
15	ประวัติศาสตร์ศิลปะไทยกับการศึกษาประวัติศาสตร์	4	4	- การบรรยาย - การนำเสนอการค้นคว้าโดยนิสิต (รายงานรายกลุ่ม-นำเสนอ)	อ.เขมิกา หวังสุข
16	สอบปลายภาค				
17					
รวม		30	30		

2. แผนพัฒนาประสิทธิภาพรายวิชา (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☒ 1. จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของระยะเวลาทั้งหมดของรายวิชา
- ☐ 2. จัดการเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการ องค์กร หรือหน่วยงาน
- ☒ 3. จัดการเรียนรู้เชิงรุก

- ☐ 4. รายวิชาส่งเสริมทักษะผู้ประกอบการของผู้เรียน
- ☐ 5. รายวิชาก่อให้เกิดนวัตกรรมของผู้เรียน โดยมีหนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากหน่วยงาน
- ☒ 6. จัดการเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์ (online) ร่วมกับ ในที่ตั้ง (on-site)
- ☒ 7. มีการพัฒนาสื่อการสอนแบบออนไลน์โดยผ่าน TSU MOOC
- ☒ 8. เปิดเผยคะแนนเก็บก่อนการสอบปลายภาค
- ☒ 9. ส่งระดับขึ้นตามเวลาที่กำหนด โดยไม่มีข้อผิดพลาด
- ☒ 10. มีการทวนสอบรายวิชาในระบบของคณะฯ
- ☐ 11. อื่น ๆ ระบุ

3. แผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ลำดับ	หัวเรื่อง/ประเด็น/รายละเอียด	วิธีการประเมิน/ ลักษณะการประเมิน	สัปดาห์ที่ ประเมิน	คะแนน
1	ประวัติศาสตร์ศิลปะไทยก่อนพุทธศตวรรษ ที่ 18 - ประติมากรรม สถาปัตยกรรม	แบบทดสอบย่อย ครั้งที่ 1	7	10
2	ประวัติศาสตร์ศิลปะไทยหลังพุทธศตวรรษ ที่ 18 (ถึงราวปลายพุทธศตวรรษที่ 25) - ประติมากรรม สถาปัตยกรรม จิตรกรรม	แบบทดสอบย่อย ครั้งที่ 2	11	10
3	ศิลปะประเทศเพื่อนบ้าน - ศิลปะใน ประเทศไทย	ใบงาน #1, ใบงาน#3	4,10	10
4	การศึกษางานศิลปกรรมในฐานะหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ (รายบุคคล - ใบงาน#2 , ใบงาน#4)	ความน่าสนใจของ ประเด็นศึกษา การ รวบรวมข้อมูล การ วิเคราะห์ การอ้างอิง และการนำเสนอ	8,14	20
5	โครงการภาคสนาม - กิจกรรมรายกลุ่ม	ความน่าสนใจของ ประเด็นศึกษา การ รวบรวมข้อมูล การ วิเคราะห์ การอ้างอิง และรูปแบบการ นำเสนอที่หลากหลาย	9,15	20
6	สอบปลายภาค	สอบข้อเขียน	16-17	30
คะแนนรวม				100

วิธีการตัดเกรด ☒ อิงเกณฑ์ (FIX-Rate)
☐ อิงกลุ่ม (T-Score)

การกำหนดช่วงคะแนนของเกรด

เกรด	A	B+	B	C+	C	D+	D	E/F
ช่วงคะแนน	≥80	≥75	≥70	≥65	≥60	≥55	≥50	≥0

หมวดที่ 5 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. ตำรา เอกสารหลัก และข้อมูลสำคัญ

พิริยะ ไกรฤกษ์, 2528, ประวัติศาสตร์ศิลปะในประเทศไทย ฉบับคู่มือนักศึกษา. กรุงเทพฯ:

อมรินทร์การพิมพ์.

พิริยะ ไกรฤกษ์, 2563, พัฒนาการของการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลปะไทย. กรุงเทพฯ: เอ็ม แอนด์ เอ็ม

เลเซอร์พริ้นต์

พิริยะ ไกรฤกษ์, 2555, รากเหง้าศิลปะไทย. กรุงเทพฯ: ริเวอร์บุคส์.

พิริยะ ไกรฤกษ์, 2544, อารยธรรมไทย พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลปะ เล่ม 1 ศิลปะก่อนพุทธศตวรรษที่ 19.

กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง, 2551, ประวัติแนวความคิดและวิธีค้นคว้าวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะไทย. กรุงเทพฯ:

ทวีวัฒนาการพิมพ์.

ศักดิ์ชัย สายสิงห์, 2565, ประวัติศาสตร์ศิลปะในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ทวีวัฒนาการพิมพ์.

สันติ เล็กสุขุม, 2548, ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย(ฉบับย่อ): การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา.

พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.

สุภัทรดิศ ดิศกุล, มจ., 2550, ศิลปะในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 13, นนทบุรี: โรงพิมพ์มติชน ปากเกร็ด.

เอเดรียน สนอดกราส (2541). สัญลักษณ์แห่งพระสุญ. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์วิชาการ.

2. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

กรมศิลปากร, 2533, วัฒนธรรมการพุทธสถานไทย. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ป.

ผาสุข อินทราวุธ, 2543, พุทธปฏิมาฝ่ายมหายาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรสมัย.

ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี, 2559, ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย: การสังเขปประเด็นใหม่จาก

งานวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมพันธ์.

พิริยะ ไกรฤกษ์, 2551, **ลักษณะไทย: ประติมากรรม**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ศักดิ์ชัย สายสิงห์, 2543, **ทวารวดี: ศิลปกรรมยุคแรกเริ่มในดินแดนไทย**. กรุงเทพฯ: ภาควิชา ประวัติศาสตร์ ศิลปะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศักดิ์ชัย สายสิงห์, 2555, **พระพุทธรูปสำคัญและพุทธศิลป์ในดินแดนไทย**. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

ศักดิ์ชัย สายสิงห์, 2556, **พระพุทธรูปในประเทศไทย: รูปแบบ พัฒนาการและความเชื่อของคนไทย**.

กรุงเทพฯ: ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศักดิ์ชัย สายสิงห์, 2556, **พุทธศิลป์สมัยรัตนโกสินทร์ พัฒนาการของงานช่างและแนวคิดที่**

ปรับเปลี่ยน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.

ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย, 2529, **หนังสือเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมเนื่องในโอกาสเปิดศูนย์วัฒนธรรม แห่งประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย.

สมคิด จิระทัศนกุล, 2545, **วัด: พุทธศาสนสถาปัตยกรรมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมชาติ จิงสิริอารักษ์, 2553, **สถาปัตยกรรมแบบตะวันตกในสยาม สมัยรัชกาลที่ 4 - พ.ศ. 2480**. กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สันติ เล็กสุขุม, 2552, **เจดีย์ ความเป็นมาและคำศัพท์เรียกองค์ประกอบเจดีย์ในประเทศไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 5, นนทบุรี: โรงพิมพ์มติชนปากเกร็ด.

สันติ เล็กสุขุม และคณะ, 2551, **โบราณสถานกับรูปแบบสันนิษฐาน มรดกสุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร 1**, กรุงเทพฯ: ทวีวัฒนาการพิมพ์.

สันติ เล็กสุขุม และคณะ, 2551, **โบราณสถานกับรูปแบบสันนิษฐาน มรดกสุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร 2**, กรุงเทพฯ: ทวีวัฒนาการพิมพ์.

สันติ เล็กสุขุม, 2546, **ลิลิตไทย**. กรุงเทพฯ: พิมพ์แอนด์พริ้นติ้ง เซ็นเตอร์.

สันติ เล็กสุขุม, 2560, **วัด -เจดีย์: ในและนอกเกาะกรุงศรีอยุธยา**. กรุงเทพฯ: มติชน.

สันติ เล็กสุขุม, 2544, **ศิลปะอยุธยา: งานช่างหลวงแผ่นดิน**. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

สันติ เล็กสุขุม, 2549, **ศิลปะสุโขทัย**. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

สุภัทรดิศ ดิศกุล, 2547, **ศิลปะลพบุรี**. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สุริยวุฒิ สุขสวัสดิ์, 2537, **ศิลปะร่วมแบบเขมรในประเทศไทย ภูมิหลังทางปัญญา-รูปแบบทางศิลปกรรม**. กรุงเทพฯ: พิมพ์แอนด์พริ้นติ้ง เซ็นเตอร์.

เสนอ นิลเดช, 2544, **ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เสมอชัย พูลสุวรรณ, 2539, **สัญลักษณ์ในงานจิตรกรรมไทยระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19 ถึง 24**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Brown, Percy (2010). **Indian Architecture (Buddhist and Hindu)**. Delhi: Kiran Book Agency.
Fisher, Robert E., (1993). **Buddhist Art and Architecture**, Singapore: C.S. Graphics.

*ในแต่ละหัวข้อบรรยายจะแจ้งรายชื่อหนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติมตามแต่ละหัวข้อ

ฐานข้อมูลออนไลน์

1. <https://www.metmuseum.org/art/collection>
2. <https://thai-heritage.org/#main>